

הירקון 3 בני ברק, מגדלי LYFE בניין B טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

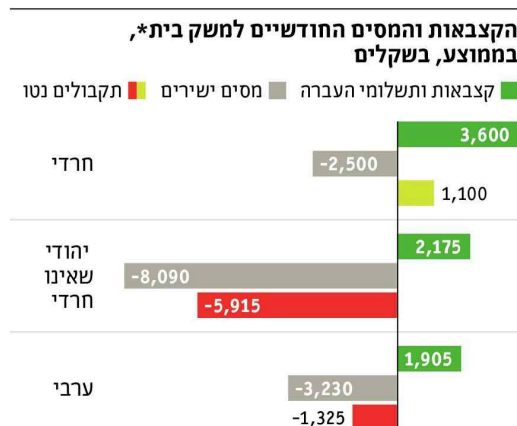
יפעת מידע תקשורת

15.21x18.09	1/2	1	עמוד	הארץ - the marker	30/04/2026	97651344-9
האוניברסיטה העברית בירושלי - 22111						

איכות החיים של החרדים היא של מעמד בינוני גבוה. הקצבאות שלהם מוגזמות :

חרדים נהנים מאיכות חיים גבוהה ומנטל מס נמוך במיליוני שקלים

משק בית חרדי משלם למדינה לאורך חייו 3.2 מיליון שקל פחות ממשק בית יהודי שאינו חרדי • ההבדל נובע מפערי ההכנסה – אבל מחקר חדש מצא כי לפי שאר מדדי העוני של האו"ם, לחברה החרדית אין מאפיינים של אוכלוסייה ענייה, אלא של מעמד בינוני-גבוה • הסיבה למצב: עיוותים חמורים במערכת הרווחה הישראלית, שתפורה למידותיהם • מירב ארלוזורוב 2

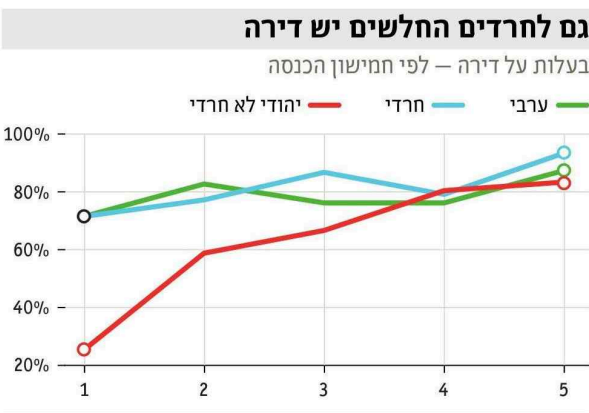
*במשקי בית שבהם ראש משק הבית בנילי 25-44 מקור: עיבוד האוני' העברית ואוני' רייכמן לנתוני הלמ"ס, 2023

25.8x32.2	2/2	2	עמוד 2	הארץ - the marker	30/04/2026	97651230-3
האוניברסיטה העברית בירושלים - 22111						

איכות החיים של החרדים היא של מעמד בינוני גבוה. הקצבאות שלהם מוגזמות :

איכות החיים של החרדים היא של מעמד בינוני-גבוה. הקצבאות שלהם מוגזמות

מחקר של אודי ניסן והילה אקסלרוד חושף כי החרדים אינם עומדים ברוב המדדים של הגדרת אוכלוסייה נזקקת – והעוני הוא מבחירה שלהם • למרות זאת, החרדים משלמים 3.2 מיליון שקל פחות מסים לאורך החיים, ומסתמכים על מערכת הרווחה כדי להמשיך לא לעבוד

מקור: למ"ס - עיבוד סקר תוצאות 2022

העיוות השני הוא מערכת הקצבאות במדינת ישראל, שבאופן תמוה – זה כנראה לא מקרי – ההגדרות לתשלום שלהן משקיות הישר לידי משקי הבית החרדיים. כך, חלק גדול מהקצבאות נמדדות לפי ההכנסה למשק בית – הנ"ח בארנונה למשל – מה שמעמיד את החרדים שיש להם מספיק כסף לקנות בית, גם בעשירון הנ"ח מוך ביותר שלהם, כמי שזוכאים להנחה מרבית בארנונה. כך, יש הטיה עצומה של מערכת הקצבאות בישראל לתשלול מי קצבאות לילדים. לא רק קצבת ילדים, אלא נקודות זיכוי במס, מענקי לידה – וההנחה במעורבות יום בצהרונים. ניסן ואקסלרוד מראים איך 11% מהילדים הם חרדים, אבל הם זוכים לקבל 55% מההנחה במעונות היום (הערבים, שהם 20% מהילדים, מקבלים רק 6% מההנחה במעונות היום). וכמוכן, כל הקצבאות הייעודיות לחרדים, כמו הקצבה לתלמידי ישיבה.

... אין שיפור במצבה של החברה החרדית

כלומר, המציאות המופרכת היא שמדינת ישראל מטה את כל מערכת הרווחה שלה כדי לסייע לקבוצת אוכלוסייה שאינה זקוקה לסייע כלל. מדובר באוכלוסייה שרמת החיים שלה שקולה לזו של עשירונים 6-8. ומה שהכי עצוב זה שבגלל הסיוע הנדיב של מערכת הרווחה, אין כל שיפור במצבה של החברה החרדית. בעוד הערבים משתפרים והולכים, והצורך שלהם בסיוע מצד המדינה פוחת והולך – הגב"רים החרדים לא שיפרו את מצבם התעסוקתי כלל בעשור האחרון. הם ממשיכים להסתמך על מערכת רווחה, שירדה מהפסים, כדי שתקיים אותה.

8-6 – איכות חיים בינונית עד גבוהה. בוודאי שמדובר באיכות חיים שאינה מצדיקה קבלת קצבאות מוגדלות, וקבלת הנחה עצומה במסים ממדינת הרווחה.

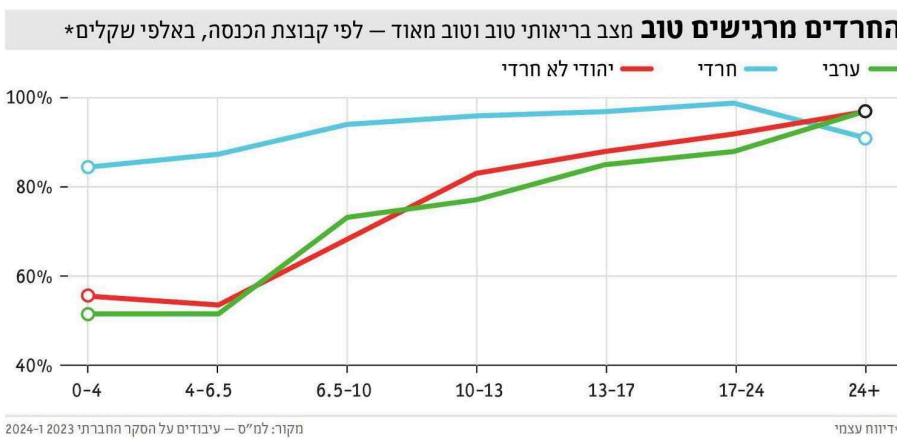
העיוות הכפול של מערכת הרווחה

ובכל זאת, החרדים הם האוכלוסייה שמקבלת את הסיוע הרווחתי הגדול ביותר במדינה – כאמור כ-750 שקל נטו בחודש, כל חודש, מלידה עד גיל 80. האבסורד הוא, כפי שעולה מהבדיקה של ניסן ואקסלרוד, שעיקר הנטל של מימון העלויות הכבדה של החברה החרדית נ"ח על גילאי 25-44, ובעיקר על עשירונים הביניים 4 ו-5. כל משק בית יהודי כללי בעשירונים הללו משלם בין 2,000 ל-3,500 שקל נטו יותר בחודש (מסים פחות קצבאות) – שהן תוספת של 13%-17% במילים אחרות, מבין משקי בית שההכנסה ברוטו שלהם זהה לחלוטין, למשקי הבית החרדיים תהיה הכנסה נטו גבוהה ב-13% עד 17% – רק כי הם חרדיים. למה זה קורה? בגלל העיוות של מערכת הרווחה הישראלית. "מערכת הרווחה ירדה מהפסים", מג"דיר ואת ניסן. מדובר בעיוות כפול. האחד, עוני נמדד לפי הכנסה בלבד, ולא לפי מדדי הנוקשות. רק שהעוני של החרדים הוא עוני מב"חירה – הגברים החרדים בוחרים שלא לעבוד והדבר מוריד באופן מלאכותי את ההכנסה של משקי הבית החרדיים.

כך, החרדים בפועל מטעים את מערכת הרווחה הישראלית. הם מנצלים את הפשטנות של מדידת העוני כדי להיחשב עניים, ולזכות בכל ההטבות המוענקות לעניים. אף שמבחינה מהותית – נוקשות – הם אינם עניים כלל.

ירושלים. מערכת הרווחה מוטיב כדי לסייע לקבוצת אוכלוסייה שאינה זקוקה לסייע צילום: אוהד צוינגבר

מקור: למ"ס – עיבודים על הסקר החברתי 2023-2024

שלושה מזו של העשירון הנמוך בחברה היהודית הכללית. שוב, שיעור הבעלות שלהם על דיר מעמיד אותם כשווים לפס"ג של העשירונים היהודיים הכ"לליים. אגב, האנומליה הזו קיימת גם אצל הערבים – אבל חייבים לסייע ששוק הדירור הערבי הוא שוק נפרד ושונה. המדד היחיד שבו היה מתאם קל אצל החרדים, בין רמת ההכנסה למאפייני הנוקשות, הוא בשאלת הביטחון התזונתי. אבל המתאם הוא נמוך – וגם במקרה הזה, יותר רב העשירון החרדי העני יותר רמת הביטחון התזונתי הרבה יותר גבוהה מזו של העשירון הנמוך הע"רבי או היהודי הכללי. בקיצור, החרדים אינם נזקקים. כל המדדים מלמדים שמדובר באוכלוסייה שאיכות החיים שלה שקולה לזו של עשירונים

מזו של מרבית העשירונים בחברה היהודית הכללית. המצב הבריאותי, כמו למשל תוחלת חיים, אין הבדל בין העשירונים והוא ברמה שיותר גבוהה מזו של העשירונים הג"בוהים בחברה היהודית הכללית. שיעורי ההשכלה – ללא שינוי לאורך העשירונים. רמת פשיעה – כמעט ואין כו בחברה החרדית, ללא קשר לרמת ההכנסה של משק הבית החרדי, ושוב מצ"בם הוא הטוב ביותר מבין שלוש קבוצות האוכלוסייה. אותו דבר בסקרי שיעור רצון מהחיים – החרדים בראש, מובילים על כל הקבוצות האחרות. גם כבעלות על דירה – לא רק שאין כמעט הבדל בין העשירונים החרדיים, אלא שהעשירון הנמוך והח"לש ביותר של החרדים שיעור הבעלות שלו על דירה גבוהה פי

ואקסלרוד לקחו את מאפייני הנ"ח זקקות של האר"ם ובדקו אותם על האוכלוסייה בישראל. מתברר שהאוכלוסייה היהודית הרגילה אכן מגלה מתאם ברור למאפייני הנוקשות – העשירים מחויי"קים יותר בתים, ההשכלה שלהם גבוהה יותר, הם פחות חשופים לפשיעה וכו'.

אבל, כשנעשתה הבדיקה של מאפייני הנוקשות על האוכלוסייה החרדית – הגרפים יצאו לגמרי מהקופסה.

החרדים אינם נזקקים

בכל ששת מדדי הנוקשות שנ"בדקו, החרדים בישראלים נמצאו לא נזקקים – כלומר, לא נושאים את המאפיינים של אוכלוסייה ענייה. רמת ההשכלה של החרדים אינה משתנה לאורך עשירונים ההכנסה שלהם, והיא ברמה גבוהה

בתוך הכסף מירב ארלוזורוב

משק בית חרדי משלם למדינת ישראל, לאורך חייו, רק 2 מיליון שקל במסים ישירים. בכך הוא חוסך לעצמו סכום עצום של 3.2 מיליון שקל, ביחס למשק בית יהודי שאינו חרדי, שמשלם 5.2 מיליון שקל לאורך חייו. הפער הזה בתשלומי המסים הוא אחד המאפיינים היפים של החברה בישראל – היותנו מדינת רווחה, שבה החזקים שיש להם מממנים את החלשים שאין להם.

רק שמתברר כי הנחת היסוד הזו, בדבר חלשים וחזקים, אין לה אחיזה במציאות. פרופ' אודי ניסן, מבית הספר למדיניות ציבורית באוניברסיטה העברית, ולשע"ב ראש אגף התקציבים באוצר, וד"ר הילה אקסלרוד, ממכון אהרן באוניברסיטת רייכמן – בדקו את הנחת החולשה של החרדים, או האם החרדים באמת עניים. המחקר הוצג במסגרת הכנס השנתי של מכון אהרן.

לכאורה, יש על כך תשובה ברורה: החרדים משתכרים הרבה פחות, עוני נמדד לפי הכנסה – ולכן החרדים הם עניים. כך אכן מו"דים עוני בישראל, ולכן החרדים מקבלים מהמדינה בממוצע יותר קצבאות מאשר הם משלמים מסים. בממוצע, המדינה משלמת לכל משקי בית חרדי 752 שקל בחודש לכל ימי חייו (מלידה ועד גיל 80) – בשעה שמשק בית יהודי שאינו חרדי משלם כל חודש כמעט 4,000 שקל. משק בית ערבי, אגב, משלם גם הוא למדינה מדי חודש סכום של 450 שקל.

אלא שעוני אינו נמדד לפי הכנסה בלבד. שני זוכי פרס נובל לכלכלה, ג'וזף שטיגליץ ואמרטיו סן, ניסחו עבור האר"ם ב-2009 את מאפייני העוני, או מאפייני הנוקשות. הם סימנו עשרה מאפיינים כאלו: עניים הם מי שהבראות שלהם פחות טובה, הם חשופים יותר לפשיעה, יש להם פחות סיכוי להחזיק בית בבעלותם, רמת ההשכלה שלהם יותר נמוכה, שבעות הרצון שלהם מחייבים היא נמוכה יותר, ועוד.

אלה הם מאפיינים מתבקשים, ובכל המדינות יש מתאם ברור ומובהק בין מאפייני הנוקשות הללו ובין עוני. אבל לא במדינת ישראל. ניסן